

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Prinses Irenepad 1
2595 BG Den Haag

Datum: 19-11-2024
Onze ref.: 595476
Onderwerp: Inbreng begrotingsbehandeling OCW

Geacht Kamerlid,

Stelt u zich eens voor, een wereld waarin alle kinderen op goed niveau kunnen lezen, schrijven en rekenen. Een wereld waarin alle jongeren een leraar voor de klas hebben. Een wereld waarin we voldoende zorgmedewerkers opleiden om onze ouderen te verzorgen. Een wereld waarin Nederlandse onderzoekers internationaal bekend staat om baanbrekende innovaties. Een wereld waarin we strategische expertise van eigen bodem inzetten om de vrede wereldwijd te bewaren. Deze wereld willen we toch allemaal?

Onderwijs is de motor van onze samenleving, onze kenniseconomie en onze toekomst. Nederland schreeuwt om goed opgeleide mensen om de grote vraagstukken van deze tijd aan te pakken. En juist nu, in een tijd van geopolitieke spanningen, klimaatcrisis en terwijl we kampen met sterke vergrijzing, juist nu hebben we deze mensen keihard nodig. En juist nu kondigt het kabinet-Schoof de grootste onderwijsbezuinigingen van deze eeuw aan.

In de week van 26 november behandelt u de begroting voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De Algemene Onderwijsbond (AOB) is zeer geschrokken van de voorgestelde begroting. Deze begroting laat een ongekende bezuiniging zien. Het onderwijsbudget daalt tussen 2024 en 2029 met maar liefst 2,9 miljard euro, waarvan 1,6 miljard als gevolg van doelbewuste keuzes van dit kabinet.

Deze kaalslag op het onderwijs heeft grote nadelige effecten voor ons onderwijs, onze wetenschap en daarmee de gehele samenleving. De huidige plannen brengen de kwaliteit, toegankelijkheid en toekomstbestendigheid van ons onderwijssysteem in gevaar. Er wordt geen enkele oplossing geboden voor het lerarentekort, de groeiende kansenongelijkheid, de grote krimp in het hbo en de arbeidsmarkttekorten in Nederland.

Afbreuk van het hoger onderwijs en wetenschap

De onderwijsinvesteringen van het vorige kabinet worden door dit kabinet teruggedraaid. Eerdere financiële afspraken worden van tafel geveegd. Dit is contractbreuk en zorgt voor een onbetrouwbare overheid. De gevolgen voor hbo-instellingen en universiteiten zijn enorm groot. Minder inkomsten betekent onverminderd ontslagen van personeel. Dit leidt tot een golf van onzekerheid, ruim 5000 banen staan op de tocht. Nu al zien medewerkers op hogescholen en universiteiten dat vertrekkende collega's niet vervangen worden, dat carrièreperspectief van jonge collega's verdwijnt en dat er in dezelfde tijd met minder mensen meer werk moet worden verzet.

Bezuiniging op alle sectoren

Alle onderwijssectoren worden getroffen door de enorme bezuinigingen op het onderwijs. Het mbo wordt gekort op de plek waar de kracht ligt, het leren in de praktijk. De subsidie praktijkleren, bedoelt om het bedrijfsleven te koppelen aan studenten, wordt gekort.

Daarnaast wordt het Regionaal Investeringsfonds in het mbo stopgezet, terwijl het fonds bedoeld is om mbo-studenten beter voor te bereiden op de huidige en toekomstige arbeidsmarkt.

Het kabinet heeft geen oog voor de grootste bedreiging voor het basis- en voortgezet onderwijs: het lerarentekort. In de gebieden waar de tekorten het grootst zijn wordt zelfs extra druk gelegd door de functiemix Randstad af te schaffen, die is bedoeld om leraren aan te trekken. Scholen zetten het carrièreperspectief voor leraren op slot en zullen gedwongen worden om te gaan reorganiseren.

Daarbovenop komt nog een hele rits aan bezuinigingen (afschaffen subsidie heterogene brugklassen, beperken school & omgeving en schrappen subsidie vormingsonderwijs op openbare scholen) op het funderend onderwijs. Het directe gevolg hiervan is dat er gewoonweg minder geld naar scholen gaat, hetgeen leidt tot het verlies van banen. De bezuinigingen zijn schrijnender omdat er bijvoorbeeld wel wordt geïnvesteerd in uitbreiding van de inspectie en monitoring van de basisvaardigheden. Bezuinigen op leraren in de klas en investeren in het toch al enorme apparaat buiten de klas is niet uitlegbaar en onacceptabel.

Toegankelijkheid van het gehele onderwijs

Het kabinet zet onverminderd in op het verslechteren van de toegankelijkheid van ons onderwijs. Het invoeren van de langstudeerboete, het verhogen van de btw op schoolboeken, de bezuiniging op het Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid, allemaal bezuinigingen die de kansenongelijkheid drastisch vergroot. Het volgen van onderwijs wordt duurder, kinderen van ouders met een minder grote portemonnee krijgen minder kansen en begeleiding. Onderwijs als de grote gelijkmaker komt steeds verder onder druk te staan.

De AOb roept op: draai de voorgestelde bezuinigingen op onderwijs terug

In plaats van bezuinigen moet dit kabinet investeren in ons onderwijs en in onze wetenschap. Het behouden van voldoende vaste contracten en eerlijke loopbaanpaden voor onderwijspersoneel is cruciaal. Het terugdringen van bovenmatige werk- en prestatiedruk moet prioriteit krijgen, met voor elke klas een bevoegde leraar. Alleen door hierin te investeren, kunnen we zorgen voor kwalitatief hoogstaand onderwijs, dat nodig is om de grote uitdagingen van morgen het hoofd te kunnen bieden.

Investeer in onderwijs:

- **Maak lerarenopleidingen gratis.** Om het lerarentekort tegen te gaan in het belangrijk om het leraarschap zo toegankelijk mogelijk te maken. Dit kan door de lerarenopleiding gratis te maken, de zij-instroom te uniformeren en zij-instromers al tijdens hun studie een volwaardig salaris te bieden.
- **Zorg dat elke leraar in opleiding een stagevergoeding krijgt.** Ondanks een aangenomen Kamermotie en overeenstemming tussen werkgevers en vakbonden ontvangt nog steeds driekwart van de studenten aan onderwijsopleidingen geen stagevergoeding. Dat moet anders. Er moeten extra middelen worden ingezet zodat alle onderwijsstagiairs een vergoeding krijgen van 750 euro bruto per maand.
- **Verlaag de werkdruk door kleine klassen en een maximaal aantal lessen.** Door kleinere klassen en een maximaal aantal lessen hebben docenten meer tijd voor een

goede lesvoorbereiding en kunnen ze voldoende ondersteuning bieden voor de leerlingen die dat nodig hebben.

- **Behoud de Functiemix Randstad.** De functiemix vergroot de aantrekkelijkheid van het beroep juist in de grote steden waar de grootste tekorten zijn. Het afschaffen van deze regeling leidt tot minder budget op bijna 300 scholen, waardoor deze scholen zullen moeten bezuinigen.
- **Versterk de onderwijskwaliteit in het mbo.** Stel eisen aan docenten die lesgeven in de basisvaardigheden door middel van een verplichte module.
- **Stimuleer meer vaste contracten in het hoger onderwijs en het mbo.** In het onderwijs zou het vaste contract het uitgangspunt moeten zijn en bij wet moeten worden vastgelegd.
- **Ondersteun instellingen met dalende studentenaantallen.** Dalende studentenaantallen bij met name hbo-instellingen vormen een bedreiging. Het ministerie van OCW verwacht dat deze krimp fors toeneemt, van een instroom van 459.700 dit jaar naar 409.500 in 2030. Instellingen moeten ondersteund worden om het hbo-onderwijs te behouden.
- **Behoud de banen van internationaal onderwijspersoneel.** Internationaal onderwijspersoneel wordt als zondebok gebruikt. Zonder internationale onderzoekers en docenten zullen opleidingen krimpen en zal onderzoek beperkt worden. De voorbode van een 'braindrain' is al zichtbaar. Dit verzwakt onze positie in de internationale academische wereld.
- **Schrap geen startersbeurzen.** Vanaf 2025 worden de al toegekende startersbeurzen geschrapt. Vele jonge onderwijsprofessionals zullen hiermee direct financiering voor hun waardevolle onderzoeken verliezen.
- **Voer geen boete op studeren in.** De langstudeerboete brengt de toegankelijkheid van het onderwijs in gevaar. Ook bij opleidingen voor tekortsectoren zoals lerarenopleidingen zal dit grote gevolgen hebben voor studenten en studentenaantallen. Voer deze botte bezuiniging daarom niet in.
- **Stel kansengelijkheid weer voorop.** Zorg dat het onderwijs in Nederland voor iedereen beschikbaar blijft.

Wij doen een dringende oproep aan alle politieke partijen om op te komen voor het gehele onderwijs. Het onderwijs vormt de kern van onze samenleving en bepaalt de kansen en toekomst van volgende generaties in heel Nederland. De wereld die we allemaal willen kunnen we verwezenlijken door te investeren in onderwijs.

Met vriendelijke groet,

Thijs Roovers
Voorzitter AOb